

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 10

DETSEMBER 1938

5. AASTAKÄIK

Muel aastal veelgi suuremat edu töös ja tegevuses

*soovivad Eesti Trükitööliste Liit
„Trükitööliste“ toimetus*

Tööliskorterite ehitamise probleem

Omajal ajal, peaaegu aasta tagasi, alustas Eesti Trükitööliste Liit aktsiooni tööliskorterite juuresoetamiseks. Mõte seisis selles, et organisatsioonide vahetalitusele ehitatakse tööliselumaja, milles saavad ulualust organiseeritud trükitöölistes ja mille juures korteripidajal oleks võimalus üüri kaudu koguda teatav reserv vabasummat, mida ta korterist loobumisel saaks kasutada kui säästsummat. Korteri ise aga jääksid organisatsiooni omanduseks.

See algatus oli tingitud teravast korterite puudusest Tallinnas, aga samuti ka üürihindade järdust tõusust. Majaomanikud, kasutades korterite vähesust, püüdsid sellest profiiti lüüa, ilma et neid takistaks seeljuures mingi võim.

Liit koostas sellekohase kava, lähtudes Rootsi eeskujust. Teatavasti antakse Rootsis tööliskorterite ehitajatele 90% riigi kapitali ja 10% pannakse kokku tööliste poolt. Riigikapital on odavaprotsendiline ja pikemaajaline. Selle kavaga käidi majandusministri ja sotsiaalministri jutul, kusjuures mõlemalt poolt kiideti heaks sellekohane algatus. Raskesti tekitas vaid krediidi saamine. Vahepeal toimus majandusministrite vahetus ja liidu delegatsioon kordas uuesti käiku uue majandusministri L. Sepa juures, esitades konkreetselt palve 200.000-kroonise laenu saamiseks riigilt odava protsendi näol. Töölised omalt poolt nõustusid lisama 10%, s. o. 20.000 krooni.

Palvet ei lükatud tagasi, kuid hra majandusminister esitas seeljuures uue kava, mida palus liidul kaaluda. Nimelt tahtvat minister anda välja

seaduse tööliskorterite ehitamiseks üle riigi, moodustades sellekohase erifondi. Sellest fondist antakse ehitajale 20% ehitussummast odava protsendiga laenu, 10% peab muretsema tööline, 20% peab andma käitise valdaja, kus tööline töötab, ja ülejäänud 50% antaks riigi soovitusel mõnest riiklikust pangast hariliku pangaprotsendi alusel.

Nagu nüüd kuuleme, ongi majandusministeeriumis valmimas sellekohane seaduseelnõu projekt, mis on koostatud ülaltoodud aluseil. Kuid seaduseprojekti mõte on muutunud trükitööliste esialgsest kavatsusest. Nüüd tahetakse selle seadusega luua tööliskorterite omanike liik. Selline tööliste liik oleks seotud tööandjaga käitisel antava laenu kaudu, samuti pole lahendatud ka terve maja ja maaomandi küsimus rahuldaval määral. Tegelikult, juba enne selle seaduse loomist, ongi antud ülaltoodud kava alusel ehitajatele laenu. Nii on „Põhjala“ kummivabrik Tallinnas kasutanud neil aluseil laenu ja asunud ehitama töölisile kortereid.

NUMBRI SISUS:

Tööliskorterite ehitamise probleem / Skandiinaavia ametiühingute juhid Tallinnas / Natuke poleemikat V. Ploomi artikli puhul / Christian Jensen surnud / Pühapäeva töörahu püramine / Meie organisatsioonidest / Teised ametiühingud / Ääremärkused / Tehnilised uudised / Välismaine ringvaade / Kirjut maailmast

Ka Kohtla-Järvel on tööliskorterite ehitamine neil aluseil saanud akuutseks küsimuseks. Samuti on liigutud selles suunas Ellamaa elektrijõuamaas jne.

Siin näeme vaid seda, et organisatsioonil pole võimalust selliste majade püstitamiseks, olguigi et töölisorganisatsioonid võivad olla rikkamad kui seda on üksik tööline. Samuti pole mõeldav olukord, et töölisorganisatsioon, asudes ehituse teostamisele, saaks mõjutada ühtki tööandjat andma 20% kapitali, ilma et tööandja sealjuures kaupleks endale mõningaid hüvesid. Peame arvestama seda tõsiasi, et kui tööandja on huvitatud säärase tööliselumaja püstitamisest, siis puhtegoistlikel motiividel: talle on tähtis oma käitise sidumine kohapeal ja seda saab kõige paremini seekaudu, et tööline liidetakse millegi väärtusliku asja juure. Tööliskorter, kuhu tööline on paigutanud oma raha, ongi selleks vahendiks. Seekaudu saavutatakse stabiilselt töökohal olev tööline ja tööandjal kaob kartus, et parematel aegadel tööline võib töökoolest loobuda, kui tööandja tema töötasu või töötingimusi ei paranda. Mingit humaanset motiivi ettevõtja vastutulekus ei tule otsida.

Töölisorganisatsioon — kutseühing — ei sea sihiks mitte ühe käitise tööliskonnale korterite muretsemise, vaid läbisegi kõigile liikmeile. Seepärast ei ole lootust, et ükski tööandja ütleb enesel olevat raha, mida ta peaks odava protsendiga andma töölisile.

Seetõttu oleks seadus palju enam reaalne, kui seal oleks jäetud võimalus tegutseda töölisorganisatsioonil ükski ja teiseks oleks eemaldatud tööandja osavõtu nõue ja riik kindlustaks puuduva 20% ehitussummast omast käest. Kahjuks ei taheta projektis seda arvestada.

Vaatleme küsimust ka praktilisest küljest — nimelt ehitussumma koondamisest ja selle kasutamisel kuluvate protsentide tasumisest. Meil on vähe selliseid töölisi, kel oleks vajalik määr — 10% — ehitussummast. Kel on, need oskasid seda juba paigutada kas oma maja ehitades või muul teel. Korterite puudust tunnevad just sellised töölised, kel pole kogutud vabu kapitali ja kelle elu on seotud igasuguste hindade kõikumistega nii üldainete kui ka korterite turul. Just nende kindlustamiseks oli mõeldud tööliskorterite ehitamine. Seda tuli võtta ette eeskätt kutseühingu kaudu, kellel on kogutud vabu kapitali ja kelle ülesandeks kuulub töölise elutingimuste parandamine.

Kui antakse vaid 20% ehitussummast madala protsendiga, riigipank annab seda hariliku 6—7 pangaprotsendiga, tööandja pole ka mitte huvitatud andma raha madalama protsendiga, kui ta ise maksab 6—7%, siis jääks kogu laenukoormatus

mitte alla 5%. Sellise % juures saab ehitada ja ehitatakse, aga millised üürid sellest tulenevad ja kas suudetakse rahuldavalt % ja ka laenu osade tagasimaksmist teostada, see on iseküsimus. Igal juhul — need majaomanikud — kes ehitavad praegu uusi maju ülaltoodud % alusel, on korterite üürid ajanud äärmiselt kõrgele ja kurdavad, et madalamaid ei saa võtta — maja ei renteerii siis ennast. Ükskõik, kes ka ei ehitaks, tööliskorterite kasutajaiks võiksid sel juhul olla vaid kõrge-
mapalgalised isikud ja pärishädalised ei oleks suutelised maksma nõutavaid üüre. Drastiline näide on „Oma Kolde“ majad Pelgulinnas. Ka seal ehitati suuremapalgalisile töölisile ja ametnikele kortereid, kuid ka nendega ei tulda toime, ja seetõttu korteriomaniikud üürivad osa ruume välja, et hoida üüri elatisbühžeti piirides. Või tahetakse siis ka siin luua olukord, kus korteriomaniikeks oleksid jõukamad ja needki üürisid osa oma korterist välja? Tundub, et selline küsimuse lahendamine pole ratsionaalne.

Peame veelgi rõhutama, et oleks vajadus jälgida Rootsi eeskujul ja jääda trükitehnikute kava juure — 90% riigi odavaprotsendilist laenu ja 10% pannakse kokku töölise poolt kutseühingu kaudu. See on palju praktilisem ja ülesannet lahendav.

Ajakirjandus ja töötülid

Ajakirjanduse ülesanne olevat tuua värskeimat informatsiooni toimuvatest sündmustest rahva elus. Nii näeme, et ka töölise töötülide puhul võetakse ajakirjanduses sõna või tuuakse vähimalt informatsiooni vastavaist otsuseist ja koosolekuist. Trükitehnikute võitluses öötöö kompenseerimiseks paraku seda teed ei käidud — muidugi mitte ajakirjanike süü tõttu. Ajalehe väljaandjad on tihedalt seotud trükikodade valdajatega ja seetõttu kõik sündmused, mis pole trükikojale reklaamitegevad, vaigitakse lihtsalt surnuks. Nii pole ridagi kirjutatud ajalehtedes trükitehnikute üldkoosolekuist ja nende otsuseist. Samuti pole kirjutatud vahepeal saadud kokkulepped ühe trükikojaga jne. Sellekohased kirjutused anti küll toimetusele, aga... trükikojade juhatuse näpunäidetel läksid nad kõik paberikorvi. Rääkige veel avalikust häälest ja erapooletust informatsioonist! Aga pole viga — sellegipoolest trükitehnikute otsasid oma asja eest seista ja vastavaid tulemusi saavutada — ka ajakirjanduse vaikumisest hoolimata.

Vaidluse lõpetamiseks

Minu kirjutäkil „Trükitehnikute“ vastab kolleeg Raiglo isiklikuks minnes. Seetõttu arvan, et edaspidine vaidlus pole kohane ajakirja veergudel, ja leian, et ülaltoodud asju võib arutada mõnel avalikul vaidlusõhtul.

H. Ojala.

L. Evensen — Norra, A. Lindberg — Rootsi, C. Jensen (†) — Taani

Skandinaavia ametiühingute juhid Tallinnas

3. detsembril tulid lennukil üle Soome Tallinna Skandinaavia riikide — Soome, Norra, Rootsi ja Taani — ametiühingute keskkliitade esimehed. Rootsi tuli Lindberg, Taanist Jensen, Norrast Evensen ja Soomest Vuori.

Tulnud külalisi, ühtlasi aga ka vastuvõtjaid eesti ametiühinglasi, tabas kurb sündmus: Taani ametiühingute liidu esimeest Jensenit tabas laupäeva öösel kell 11 südamekramp, mille tõttu ta lahkus elavate hulgast. Kõigile mõjus selline ootamata kurb sündmus rusuvalt. See kurb juhtum takistas külalisel pühapäeval asuda oma ülesannete täitmisele.

Mis oli sellise külaskäigu sihiks — selle kohta tahaksime anda veidi selgitust. Delegatsioonil oli õilis ülesanne — luua tihedat kontakti skandinaavia ametiühingute ja eesti ametiühingute vahel, ühtlasi uurida ja abistada eesti ametiühinguid nende raskest võitluses tööliiskonna hüvangu heaks.

Meil ei peaks olema saladus, et eesti ametiühingud viibivad praegu, Skandinaavia riikidega võrreldes, täbaras olukorras.

Esiteks: ametiühingute loomulik suund — parandada palga- ja töötingimusi — on tehtud tehniliselt mitmetpidi raskeks, minnes kuni ametiühingute võitluste eitamiseni töökonfliktide puhul enam kui 25 tööliselega olevas käitises. Teiseks: ametiühingulise

liikumise loomulik areng ja liikmete juurevool kannatab ebausaldamatu olukorra tõttu nii liikmeskonnas kui ka väliseil põhjusil. Olulise tähtsuse omab siinjuures ametiühingute juhtivate kaadrite nõrkus ja ebaselgus, aga sageli ka sihilikkus praktiliste küsimuste lahendamisel. Seetõttu tehakse palju vigu, millised annavad end tunda kogu ametiühingulise liikumise arengule.

Edasi võiks märkida ka seda tõika, et enamik ametiühinguid pole majanduslikult suutnud end küllaldaselt organiseerida ja seetõttu ametiühingu üritused jõu tugevdamiseks on sageli ebaõnnestuvad ega oma pidevat iseloomu, sünnitades järske võnkumisi nii hea kui halva suunas.

Pealeselle on palju teisi motive, mis kõik on olulise tähtsusega normaalsele ametiühingulise liikumise kasvule.

Need ja teised küsimused olid külaliste huvialaks võetud ning diskuteeritud. Arusaadav, et skandinaavia külalised ei ole need, kes meie ametiühinguid suudavad tõhusalt aidata, seda peame tegema ise. Küll aga aitab skandinaavia külaliste matk eesti ametiühinglasi orienteeruda skandinaavia vaadetes meie ametiühingute üle ja asuda täitma neid põhimõtteid, millised on vajalikeks eelduseks ametiühingulise liikumise kasvumisele ja tugevnemisele Eestis.

Natuke poleemikat V. Ploomi artikli puhul

Tartu Trükitöölise Ühingu esimees V. Ploom on oma avalikel esinemisel juba kolm korda need 14 ühingu liiget, kes 13. märtsi peakoosolekul korteriküsimuse otsustamise juures 39 vastu vähemusse jäid, nii-öelda häbiposti asetanud.

Esimene kord sündis see ühingu uute ruumide avatõhtul, mil ta tähendas, et edumeelsed ja arusaajad ühingu liikmed on otsustanud uue korteri võtmise; teine kord oli see 30. oktoobri peakoosolekul, kus ta ütles, et arusaajam osa liikmeskonnast pooldas uue korteri võtmist; kolmas kord on ta seda teinud „Trükitöölises“ nr. 8, kus ta artiklis „Tartu trükitöölise uus kodu“ teises lõikes nimetab vastuolijaid „konservatiivne osa“, mis küll ei ole häbistav ütlus (meil valitseva mentaliteedi juures — osalt ehk siiski), kuid nagu järgnevalt kirjutusest nähtub, on see nimetus halvustavana mõeldud.

Esimesel korral ei reageerinud ma ütlusele üldse — noh, lipsas kogemata suust ja mis siis, olgu pealegi! Teisel korral veendusin, et see ei tulnud kogemata. Nüüd, kolmandal korral, leian aga, et asi vajab selgitust.

Mainitud sõnavõttudest ei saa muud välja lugeda kui seda, et need, kes omal ajal hääletasid Keskliidust eraldi korteri võtmise vastu (niisugusel kujul oli küsimus hääletusel), on ametiühingu edu vastased (nad ei ole edumeelsed), ja teiseks on nad rumalad (kuna ju teised on arusaajad).

Leian, et need süüdistused — sest süüdistused need märkused on, kuigi kaudselt esitatud — on ebaõiged.

Peakooosolek võttis ühel häälel vastu otsuse ühingu parem korter muretseda — järelikult ei olnud parema korteri vastu mitte keegi. Küsimuses seisis ainult hind. Need, kes hääletasid hiljem selle poolt, et parem korter tuleb muretseda koos Keskliiduga või Keskliidu juures, tegid seda ainult seepärast, et niiviisi tuleb odavam.

V. Ploomi väide, et Keskliit meile paremat ruumi ei võimaldanud, on täiel määral enneaegne. Parema korteri tarvidusest varem ainult räägiti. Nõudmist selle kohta Keskliidule ei ole esitatud. Keskliidu juhatusel aga ainult rääkimise peale, ilma tõsise tarviduse äranäitamiseta, ei olnud alustki meile varem suuremat ruumi pakkuda. Otsus, parem korter muretseda, tehti alles 13. märtsi peakoosolekul. Sealsamas võeti ka otsus vastu korter võtta lahus Keskliidust. Nii ei antud Keskliidule võimalustki meile paremat korterit pak-

kuda, missugune võimalus kindlasti Filosoofi tänava ruumides oleks leidunud.

Siin jõuame asja peatuuma juure: mitte niivõrd tähtis ei olnud parema korteri nõudmine kui tahe Keskliidu juurest ära minna. Põhjused selleks on meil kõigil teada. Kuivõrd nad kaaluvad olid — see küsimus on veel vaieldav.

Præguse korteri leidmine oli aga puhtal kujul õnne ja juhusese asi.

Siit nüüd erilist teenet välja lugeda nendele, kes hääletasid uue korteri võtmise poolt igal juhul lahus Keskliidust ja 1000-kroonise aastaüüriga ilma mingi reservatsioonita (sest niisugune summa võeti eelarvesse sisse) ja vastuseisjaid rumalaks tembeldada — see tundub mulle tugevat ametiühingut pooldava inimese loogika kolmekordse upepallina!

V. Ploomi poolt kuulda tahetud liialdusele „ainult Filosoofi tänaval suudame olla seemiselt tugevad, mujal aga lendame laiali nagu haganad tuules“ võiks vastu seada „kah kuulda tahetud“ liialdus: „Ainult luksuskorteri omades muutume tugevaks ja saavutame oma sihi!“ Usun, et niiviisi kumbki pool ei mõelnud ja seepärast ei tohi ka vähemusse jääjaid halvustada. Mõlemaid vastaseisukohta saab ju põhjendada ja kaitsta. Kumb nendest õigemaks osutub, selle kohta on ka tulevikus raske otsust teha. Liitigi veel nüüd. Sellepärast jäägu halvustavad märkused ära.

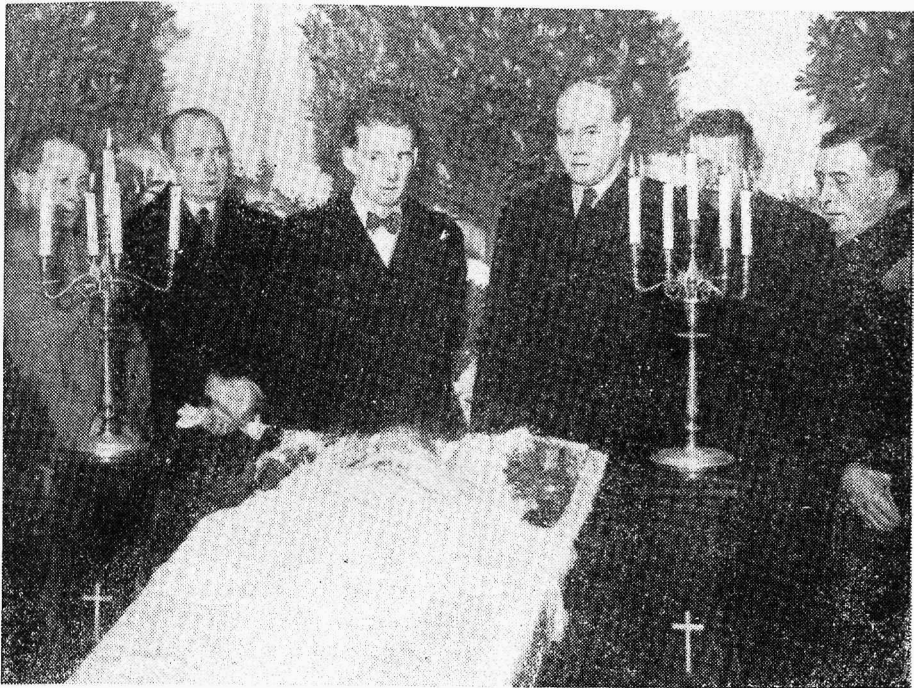
Veel mainib V. Ploom oma kirjutuses, nagu oleksin mina „Trükitöölises“ (märtsikuu numbris) näidata püüdnud, et ühing üürib ainult huviringide elustamiseks endale avarad ruumid.

Selle väärarvamise on nähtavasti põhjastanud „Trükitöölise“ toimetuse teguviis, kes minu poolt etteodud arvatava peapõhjuse oli maha tõmmanud. Kirjutus oli peamiselt siiski määratud vastuvaidlemiseks nendele väidetele, et suuremas ja paremas korteris saame ühingu tugevust tõsta huviringide laiendatud tegevuse kaudu, kuna sellega uusi liikmeid juure saab tuua. Usun, et sellelt seisukohalt vaadatuna minu arvustav kirjutus õigel ajal ja õigel kohal oli.

A.

Töötülid lõppenud

„Vaba Maa“, „Päevalehe“, „Ühiselu“ ja „Postimehe“ töötülid lõppesid osalt kokkuleppe, osalt sundotsuse põhjal. Õnnitleme kolleege eduka võitluse läbiviimise puhul. Järgmises numbris toome analüüsi saavutustest.

Christian Jensen surnud

Skandinaavia delegatsiooniga koos tulnud Taani ametiühingu keskliidu esimees Christian Jensen suri ootamatult südamerabandusse laupäeval, 3. detsembril s. a., Tallinnas.

Selline ootamata kurb juhtum jättis sügava mulje kõigile, kel tuli tegemist teha delegatsiooni vastuvõetuga. Tuli kiires korras korraldada lahkunule viimased austusavaldused ja kadunu põrm saata kodumaale.

Taani töölisjuhi surma teade levis kiires korras üle linna ja seetõttu osavõtt Jenseni kirstupanekust pühapäeval linna lahkamiskambris kui ka ülevõtmisest Tallinna Rahvamaja saali kujunes suureks. Hommikused tööliste koosolekud olid informeeritud kurvast sündmusest ja seetõttu võidi toetuda rohkemal osavõetule matusetalitusest. Esmaspäeval viidi surnu põrm tõrvikute scatel ja suure rahvahulga osavõtul Tallinna sadamasse, kust „Sõmeri“ viis kadunu kodumaale tagasi.

Eesti Trükitöölise Liidu poolt pandi surnud töölisjuhile mälestuspärg, samuti avaldas liidu esimees E. Ruul kaastunnet vastaval aktusel Rahvamajas.

Inglise ametiühingute pidev kasv

KOKKUVÕTE Inglismaa ametiühingute üle näitab tänapäeval 5.851.000 liiget. Sellesse arvu

kuuluvad ka väljaspool ametiühingute liitu seisvad ametiühingud. Keskliidu ümber koondunud ametiühingute liikmete arv on praegu umbes 5.000.000. Olgu mainitud, et selline liikmete arv on rekordiline, võrreldes nii eel- kui pärastsõja aegu, ja näitab vaid inglise ametiühingute mõju- piirkonna laienemist.

12 suurt liitu haaravad enda alla umbes 2.858.000 liiget, evides seega igaüks üle 100.000 liikme. Teiselt poolt umbes 596 väikest ühingut koondavad vaid 82.000 liiget. Kolmandasse gruppi kuuluvad 110 ametiühingut, milliste liikmete arv kõigub 500—1000 vahel ja kogusummas moodustavad umbes 75.000 suuruse liikmestiku.

Tähtsama grupi inglise ametiühingulises liikumises moodustavad transporttöölised ligemalt 1.143.000 üksikliikmeka. Raua-, masina- ja laevaehitustöölised moodustavad 800.000-liikmelise grupi, kolmandal kohal on kaevandused 700.000-ga ja kohalikkude omavalitsuste tööliste grupp 600.000 töölisega. Võrreldes eelmiste aastatega — oli 1897. aastal 1.584.000 organiseeritud töölise, 1933 — 3.661.000, 1934 — 3.854.000, 1935 — 4.106.000, 1936 — 4.504.000, 1937 — 4.956.000 organiseeritud töölise. Seega iga aasta tõuseb liikmete arv keskmiselt 300.000 töölise võrra.

Pühapäeva töörahu piiramine

Omalt ajal anti riigikogu poolt seadusena Tööstus-ettevõtete nädala puhkepäevade seadus, milline ilmus „Riigi Teatajas“ nr. 4 — 1926. aastal. Selle seaduse § 3 lausud:

— Avalikkudes või eratööstus-ettevõtetes, välja arvatud ettevõtted, kus töötavad ainult ühe ja sama perekonna liikmed, vabastatakse töölisel tööst pühapäevadeks vähemalt kolmekümnekuueks ja seaduse poolt kindlaksmääratud pühadeks vähemalt kahekümneneljaks tunniks järgemööda.

Seaduse alla kuulub ka poliügraafiatööstus, seega ülalnimetatud paragrahv haaras oma alla trükitoölisi, kindlustades neile tollal harilikel pühapäevadel vähimalt 36 ja pühade puhul vähimalt 24-tunnilise puhkeaja.

Tööhoolekandeministril jäi § 5 põhjal õigus lubada töötada pühapäeval teatavalt tööstusis, milliste ülesannete ulatus on loetletud sama seaduse § 4-as.

Sellekohaselt määrati kindlaks vastavad tööstus- alad, kus oleks lubatav pühapäevarahu rikkumine. Neist tööaladest jäi välja trükitöö. Hiljem siiski revideeriti seda seisukohta ja sotsiaalministeeriumi määruse põhjal lubati ajalehtede tööde alal vähendada pühapäeva vaheajaga 36 tunnilt 24 tunnini, seega andes võimaluse ajalehtedele asuda töösse kell 12 öösel vastu esmaspäeva. Selline vastutulek oli mõeldud peamiselt „Rahvalehe“ tarvis, kuna nimetatud leht ilmus esmaspäeval varahommikul ja öösel ladudes oli lehte võimalik hommikul turule lasta.

1938. aasta oktoobris alustati aktsioon kõikide lehtede üleviimiseks hommikusele ilmumisaajale, mida põhjustas ajalehtede omavaheline võistlus lugejatehulga kasvatamiseks. Selle kohta on meie ajakirjas eelmistes numbrites olnud juttu, mispärast me selle aktsiooni juures enam ei peatu. Trükitoösturite aktsioon andis tulemusi ja suuremad lehed läksid kõik hommikusele ilmumisaajale, välja arvatud „Uudisleht“, mis ilmub praegu lõuna paiku.

Hommikusele ilmumisaajale üle minnes tekkis trükitoösturitel isu kasutada osa tunde pühapäevast, milline nähtus seni oli lubamatu ja vastava määrusega keeldud. Paljudes trükikodades tehtigi tööd pühapäeval ületundide näol, seega rikkudes vastavat määrust. Kuna ei tahetud esile tõsta pinget, siis ei kaevatud selliste rikkumiste pärast vastavaile asutusile, olgu et ka tööinspeksioon oli säärastest seaduserikkumisest trükikodades teadlik.

Et olukorda normaliseerida ja hoiduda seaduse rikkumisest, selleks trükitoösturid alustasid aktsiooni pühapäevavaheaja arvel töötundide laiendamiseks.

Ministeeriumist järele pärides selgus, et töösturid tahtsid nõuda koguni kaheksa tundi tööd pühapäeval. Sotsiaalministeerium asus seisukohale, et tuleb lubada pühapäevarahu piiramist. Eesti Trükitoölise Liit polnud sellega nõus ja liidu esindaja käiski sotsiaalministeeriumis küsimust selgitamas. Kahjuks, nagu see viimasel ajal ikka sünnib, jäi protest tagajärjeta ja säärast muutmist peeti vajaliseks kultuurielu huvides. Vastasel korral ei saavat lehed esmaspäeva hommikul korralikult ilmuda.

Nii antigi lõpuks määrus, milline ilmus „Riigi Teatajas“ nr. 102 — 1938. See määrus täiendab vastavat peatükki, kus lubatakse teatav arv töötunde pühapäeval. Määruse tekst on järgmine:

— 14. Kuni nelja tunni jooksul päevas tööd trükitoöstuses, mis on seotud igapäev ilmuvate ajalehtedega, samuti ka riiklikkudes huvides tarvlikkude seaduste, teadaannete, üleskutsete ja valimis- materjali trükkimine.

Määrus hakkas kehtima 13. dets. s. a.

Nii on küsimus esialgu liikunud pühapäeva-vaheaja piiramise suunas. Üldiselt siiski võiks märkida, et vaheajag — nimelt 24 tundi — eelmise tööaja ja järgneva vahel jääb kehtima. Nii, kui laupäeval lõpetab tööline kell 8 öhtul töö, ei saa ta enne asuda töösse kui kell 8 pühapäeva õhtul. Ja nii kõikide tööliste suhtes.

Trükitoölised on seda küsimust lahendanud kompenseerimise teel selliselt, et pühapäeva töötunnid oleksid: esimesed kaks tundi tasutakse 50% kõrgemalt, järgnevad kaks 75% ja ülejäänud on 3—25% kallimad (tööpäev on 7-tunniline), puuduv tund tasutakse normaaltunni alusel, kuigi seda ei tehta. Nii on kokkulepe „Päevalehe“ trükikojas. „Ühiselus“ on pühapäeva-tundide viimiseks normaaltööajasse avaldatud vastupanu ja esialgu on kokkulepe nii, et pühapäeval tehtavad tunnid on ületunnid ja need tasutakse kõik 75% kõrgemalt kui normaaltunnid.

„Vaba Maa“ trükikojas on kokkuleppes ette nähtud „Päevalehe“ alus, kuid selle vahega, et tegemata jääv kaheksas töötund jääb välja maks- mata.

Nii võib öelda, et kuigi küsimus on lahenenud tööstureile soovitavas suunas, on trükitoölised hoolt kannud selle piiramise kompenseerimise eest. Muidugi pole selline kompenseerimine küllaldane ja võitlus sellise tööviisi vastu jääb püsima. Kahjuks pole praegu võimalik luua kuigi tõhusat vastupanu pühapäeva-vaheajaga alalhoidmiseks, kuid tuleb loota, et seda jätkatakse kuni tulemusteni.

Meie organisatsioonidest

Tallinnast

Kultuurhommik Tallinnas

Pühapäeval, 4. detsembril, korraldati Tallinna ühingu kultuurtoimkonna poolt kultuurhommik Tallinna Rahvamaja saalis Pärnu maanteel nr. 41. Sellest võttis osa trükirahvas Tallinnast, täites saali viimse võimaluseni. Kõik ettekanded leidsid sooja poolehoidu ja kiituste avaldamistega poldud kitsi.

Ühingu orkester kandis ette avapala, misjärele ühingu esimees August Rebane oma lühikeses sissejuhatavas kõnes pani kooslijatele ette mälestada püstitõusmisega laupäeval surma läbi lahkunud Taani Ametiühingute Kesklidu esimeest Christian Jensenit.

Järgnesid kavas ettenähtud ettekanded.

Ühingu näitetrupi ettekandel oli lõbus tükk „Roheline Tarabella“, mis kõditas naerunärve ja lavaliselt läks hästi korda. Seejärele kanti ette paar soololaulu.

Ühingu sekretär A. Offenbach kandis ette referaadi palgavõitlusist ja töötingimuste parandamisist trükitöö alal. Kõneleja märkis, et palga- ja töötingimuste parandamine on seoses trükitööliskonna kultuurse taseme tõstmisega.

Ühingu meeskoor hra Laurimaa juhtimisel kandis ette hoogsaid laule, saades kestva aplausi ja korrates laule. Ühingu naisringi esinaise pr. Kaugia poolt anti laulukoori juhile üle kimp roose.

Lõpuks ühingu orkester kandis ette veelgi mõned muusikalised palad, millejärele lõppes hästi õnnestunud kultuurhommik.

Selline üritus on muutumas traditsiooniks. Esimene kultuurhommik peeti 1937. aastal.

Öötöö kompenseerimine „Ühiselus“

„Ühiselu“ tööliste ja käitise valdaja vahel on saavutatud kokkulepe öötöö kompenseerimise küsimuses, seega jääb see asi töötulist välja ja arutusele tuleb vaid palkade kõrgendamine. Kokkuleppe alus ise on järgmine:

1) Öötöö normaalne kestus on 7 tundi, kuid tasu maksetakse 8 tunni eest.

2) Öövahetuses töötavad töölised saavad edaspidi tegelikult tehtud töö eest 25% kõrgemat tasu päevastest tunnihinnast.

3) Öötöö, algusega kell 18 või hiljem ja kestuga üle kella 22, arvestatakse öötöö normide järele terves ulatuses.

4) Öötööst, mis algab enne kella 18 ja kestab üle kella 22, arvatakse öötöö normide järele ainult need töötunnid, mis ulatuvad üle kella 22.

5) Nädalavahetus öötööl võimaldatakse kõigile töölisile, kus see tehniliselt on läbiviidav.

Tööinspektor luges selle kohta menetluse lõpetatuks ja tunnistas need punktid kui kokkulepituid.

Palgaküsimus lahenes sundotsuse korras 2½% juurelisamisega.

Trükiteöliste jõulupuu

Ühingu korraldas liikmete mudilastele jõulupuu 17. detsembril Poolgase ruumes Laial tänaval. Jõulupuust võttis osa ligi 80 last, peale nende arvukas kogu saatjaid. Lastele jagati kinke — maiustusi ja raamatuid.

Sama päeva õhtul korraldati jõulupuu ja koosviibimine ka ühingu liikmeile, millest võttis osa üle 200 piduvõõra. Jagati kinke, mis külalised ise kaasa töid ja sellise juhusliku kingituse tegemisega oli nalja palju. Jõuluvanana konfereeris kolleeg Linardi.

Koosviibimise avas ühingu esimees A. Rebane tervituskõnega.

Koosviibimise kavas oli ka ettekandeid. Ühingu orkester kandis ette mõned muusikalised palad, mis leidsid head vastuvõttu. Orkestrit juhtis kolleeg Kärp. Ühingu meeskoor hra Laurimaa juhtimisel laskis kuulda hoogsaid ja meeoleolukaid laule, mida kviteeriti suure aplausiga. Kolleeg Ers kandis ette mõned soololaulud sama tagajärjega.

Lõpuks, nagu ikka, tants varahommikuni. Sellega olid jõulud „sisse võetud“.

Rahvatantsude

harjutamine naisringi korraldusel on käimas ja paar pühapäeva tehti õpinguid „pas-de“ viimistlemiseks. Igal juhul — ega see kerge ole — tantsijale annab too harjutamine üsna tugevalt tunda.

TTÜ meistriturniir

males algas 4. detsembril s. a. Turniiri alguseks oli osavõtjaid registreeritud 18, kuid nende arv suurenes hiljem juuretulnutega.

Turniir kestab arvatavasti kuni veebruaril lõpuni.

Skandinaavlaste trükitoõliste külalistena

Skandinaavia ametiühingute juhid soovisid kokkusaamist eesti ametiühingute tegelastega, et tutvuda üldise olukorraga Eestis ametiühingute alal. Kuna nende aeg oli piiratud, siis lähema kontakti loomine võimalus vaid trükitoõlistel, kes tänapäeval on parimini organiseeritud ametiühinguks Eestis. Kokkuleppel liidu ja Tallinna ühingu juhatuse liikmete vahel korraldati skandinaavlastele 8. dets. õhtusöök hotell „Du Nordis“, millest võtsid osa Rootsi, Norra ja Soome ametiühingute juhid ja liidu ning Tallinna ühingu juhatuse liikmeid.

Koosviibimisel külalised pärisid teateid liidu organisatsioonilise struktuuri kui ka maksude süsteemi üle, samuti meie ja teiste ametiühingute omavahelise koostöö kohta. Külalisi huvitas ka meie suhtumine Töölisühingute Keskliidu saatusesse ja edaspidisesse koostöösse. Sel alal ei tekkinud vaieldavaid olukordi.

Liidu esimees E. Ruul, tervitades külalisi, märkis, et see on esmakordne juhtum, et skandinaavia ametiühingute juhid tulevad üheskoos Eestisse meie olude tundmaõppimiseks. Seni oleme meie käinud nendes maades, et juure õppida. Ta avaldab lootust, et skandinaavia juhid on saanud tõelise pildi.

Ühingu esimees A. Rebane oma tervituses avaldas headmeelt austava tähelepanu eest trükitoõlistele.

Skandinaavia külaliste nimel võttis sõna Soome Ametiühingute Keskliidu esimees Vuori, kes konstateeris, et ajapuudusel polnud delegatsioonil võimalik lõplikku seisukohta võtta saadud muljeist — seda tehakse kodus olles. Küll aga on üldpilt selge ja nende arvates on meil veel palju raskusi ees ametiühingulise rinde ühtlustamisel ja võiduleviimisel. Igal juhul teavad delegatsiooni liikmed, millised vastuolud valitsevad ühes ja teises küsimuses ja sel alal on pilt selge.

Koosviibimine kandis südamlikkuse ja vastastikkuse mõistmise ilmet. Külalised lahkusid alles pärast keskööd, et rutata puhkama, kuna järgmisel päeval pidid nad sõitma tagasi koju.

Käitistevaheline maleturniir

Juba pikemat aega kestab ühingu käitistevaheline maleturniir, millest võtavad osa järgmised käitised (klambrites käitise meeskonna nimed):

„Päevaleht“ (Vunder, Saarik, Pärting ja Jauk), „Ühistrükikoda“ (Kopp, Veeber, Kull ja Suur), Riigitrükikoda (Laasi, Mägi, Murumets ja Schubbe), „Ühiselule“ (Blaubrik, Sallum, Heinvere ja Takker — asemik Leekar), väike-trükikodade koondus (Offenbach, Sepp, Laane ja Raukas).

Senised tulemused kuni 1. detsembrini olid järgmised:

„Päevaleht“ — 9 punkti (3 pooleli), „Ühistrükikoda“ — 4 p. (1 pooleli), väike-trükikodad — 9 p., Riigitrükikoda — 7 p. (2 pooleli), „Ühiselule“ — 4 p. (3 pooleli). Seega on eeldusi esimesele kohale tuleks „Päevalehe trükikojal, kus kohtavad Sallum-Saarik, Takker-Pärting ja Pärting-Kull. Riigitrükikojal on kohtamised Laasi-Blaubrik ja Mägi-Sallum. Neist eelduste kohaselt omab Riigitrükikoda vaid ühe punkti, kuna teine langeb „Ühiselule“. Seega järjestus kujuneks lodetavalt: „Päevaleht“, väike-trükikodad ja Riigitrükikoda.

Selle mängu juures on huvitav, et vanameister Laasi kaotas Offenbachile, kes kõik neli mängu kirjutas oma kasuks. Igal juhul röövis see võimaluse Riigitrükikojal omada ainuüksi teist kohta.

Lõpptulemuseks ostutus: 1) „Päevaleht“ — 10½ p., 2) ja 3) väike-trükikodad ja Riigitrükikoda.

Kauge külaline Tallinnas

Hiljuti viibis Tallinnas meie ühingu endise juhtiva tegelase kolleeg Jaak Rebase abikaasa, kes oli külastäht Eestis, tülles Brasiiliast. Proua Rebane jutustas nii mõndki enda ja abikaasa elust Brasiilias, märkides sealset tööküllust, kuid madalaid palku. Siiski pöördub proua tagasi Brasiiliasse, kuna eesti olud ei näi teda veetlevat, pealegi on ta reisi Eestisse ette võtnud vaid külastähtsuseks, varudes endale tagasisõidupileti.

Kolleeg Rebane viibib Brasiilias juba 14 aastat, sõites Eestist välja 1924. aastal.

Proua Rebane sõitis tagasi Brasiiliasse 10. dets. 1938.

Viljandist

Karl Pöder'i 25 a. ametijubel

24. XII 1938. a. pühitseb oma 25 a. ametijubelil trükitoõline Karl Pöder (sünd. 17. V 1898. a.). Õppimist alustas 10. XII 1911. a. Ringi trükikojas Viljandis, lõpetades selle samas linnas A. Tõllasepa juures 14. II 1916. a., olles vaheajal, 1915. a. mõned kuud vabatahtlikult Riia frondil kindlustustöödel. Hiljem töötas Tõllasepa juures edasi kuni sügiseni 1916, siirdudes sealt Peterburi Belakini trükikotta, veidi aega ka end. Heroldi juures töötades (kuni 10. II 1917), mil mobiliseeriti vene väkke. Teenis Krasnoje Seloos, tülles sealt I Eesti p. ešeloniga kodumaale. Saaremaa languse puhul sattus vangis, kust vabanes novembris 1918. Detskuus asus J. Nurmbergi trükikotta, kus mõningate vähemate vaheaegadega viibis 17 aastat, kuni 12. okt. 1935. Kohavahetuse puhul töötas kolmes trükikojas lühemat aega, peatudes lõpuks pikemat aega „Kiirtrükis“ Tallinnas (4. I 36 — 14. IV 37), millisel kohalt asus tagasi Viljandisse end. Nurmbergi trükikotta; sealt määrati hiljuti ametisse „Sakala“ trükikotta, kus praegu viibib.

Õppimise ajal tegemist teinud peaaegu kõigi trükistöõ aladega, kaaluvam osa aega ladujana. 5 aasta kestel olnud lehe murdja, laduja ja osakonna juhataja ühel ajal. Viimased seitse aastat olnud peaaegu eranditult masinaladuja.

Juubilari elukäik on olnud küllaltki seiklusrikas, vahel ka okkiline. See on sündinud teda tutvuma loendamata arvu elukutsetega ja töödega; vahel on järeleaitajaks olnud mõnegi asja vastu huvi. Nii on ta olnud hobusemeheks, põllutööliseks, sadamatööliseks, olnud ehitustööl, maaler, kindlustusagent, — esindusi on olnud korraga kuni kümme, pealeselle olnud kabaree-mängija, kuulutuste korjaja, orkestrant mitmes orkestris jne.

Tegemist teinud seltskondliku eluga vähesel määral, mängides orkestrites hulk aastaid, olnud trükistöölise ühingu liige ja juhat. liige paljude aastate kestel, usaldusmees, töölisvanema abi, töölisvanem, haigekassa volinik mitmel puhul, omaaegse ESTP liige 5 aastat, raamatukogu liige jne. —mäe.

Ühingu üldkoosolekust

Viljandi trükistöölise ühingu erakorraline peakoosolek peeti 3. detsembril 1938. a. Viljandi Käsitöölise Abiandmise Seltsi ruumides. Koos oli 30 liikmest 21 liiget.

Peakoosoleku avas esimees Ants Sammul, märkides rõõmustava nähtusena seda, et liikmeid rohkem arvu kokku tuli. Juhatajaks valiti ühel häälel Ants Sammul. Protokolljaks valiti Elmar Salumäe.

Esimees luges ette liidult saadetud informatsiooni öötöö aktsioonis, paludes avaldada mõtteid, mida ette võtta Viljandis palga- ja tööolude parandamiseks. Tekivad sõnavõttud. Lähtutakse kolmest punktist: öötööst, pühapäevasest tasust ja üldisest palgakõrgendusest. Töölise palgaolude parandamise ümber tekivad sõnavõttud minimaal-palkade juures, milliseid Viljandis veel pole maksuma pandud. Leitakse, et ei saa sel korral, kui ei maksa palgamiinimumid, lähtuda mingist kindlast alusest. Võetakse vastu ettepanek: esitada palgamiinimumi kohta seletusepärimine, miks pole Viljandis trükikodade omanikud nende poolt vastu võetud palga- ja teenistustingimusi maksuma pannud. Ettepanek võetakse vastu ühel häälel.

Palga- ja teenistustingimuste kohta rohkem sõna ei võeta. Läbirääkimiste all esitatakse sooviavaldus, et kui selle kohta on selgus saadud, miks minimaal-palku pole maksuma pandud, juhatus töötaks välja normid, millega esineda palgakõrgenduse asjus. Sooviavaldus võetakse vastu ühel häälel.

Võetakse sõna veel „Trükistöölise“ asjus. Kiviaru küsib, mis teha sel korral, kui liige keeldub ajakirja ostmast? Th. Jürge esitab sooviavalduse, et

selgitataks, miks mõni ühingu liige ei soovi „Trükistöölise“ ja kes need liikmed on. Sooviavaldus võetakse vastu ühel häälel. Räägitakse veel veidi „Trükitehnika“ üle.

Läbirääkimiste lõpul Th. Jürge selgitab mõningaid küsimusi uuest ilmuvast haiguskindlustuse seadusest ja Viljandi Ühishaigekassas ettevõetud muudatustest, mille kohaselt on mindud üle ambulatoorsele ravimisviisile.

Rohkem sõna ei võeta ja koosolek lõpeb kell

Tartust

„Postimehe“ töötüli lõppes

Informatsiooni järgi Tartust selgub, et „Postimehe“ trükikojas on saavutatud teatavad tulemused öötöö kompenseerimise asjas. Nii on saavutatud järgmised parandused:

1) Rotomehed ja tekstiladujad saavad öötöö eest ca 12% lisatasu.

2) Kuulutuste osakonnas said kõik töölised 1 kroon nädalas juure, kuigi nad ei kuulu öötöö alla.

3) Masinaladujail tõsteti öötöö kompenseerimiseks palku osalt 1 kroon, osalt 50 senti nädalas. See moodus rahuldab masinaladujaid rohkem kui öötöö protsentuaalne arvestus.

4) Ajalehe-osakonna töölised teevad igas vahetuses 7 tundi tööd — olgu see päeval või öösel.

Nii on informatsioon Tartust. Praegu on veel võimatu analüüsida neid saavutusi, kuid tahame nende juures peatuda järgmises numbris. Igal juhul on tervitav võit see, et ka päevased vahetused viidi 7 tunnile. Seega on vähendatud töölolemise pinget ja see asjaolu on suure tähtsusega ajalehete juures töötavatele töölilisele.

Töötülide rindelt

* Kreenholmi töölised alustasid mõne aja eest töötüli, nõudes 10—13 senti tunnis juure. Kokkulepet ei saadud ja komisjon asus sundotsuse tegevisele.

* Lutheri töölised otsustasid nõuda Bedaux süsteemi liikide ümberkorraldamist ja palkade kõrgendamist 20% võrra. Küsimus tuleb lõplikule otsustamisele jaanuaris.

* „Ühiselu“ trükikoja töötüli lahendati sundotsuse korras.

* „Vaba Maa“ trükikoja töötüli lahenes kokkuleppe teel.

* „Postimehe“ trükikojas lepidi kokku öötöö ja palkade alal.

Liikmemaksu asjas keskliidule

Ajutuselt Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatusest saabus järgmise sisuga kiri:

— E. T. Keskliidu juhatuse otsusega võtavad ETK ümbermoodustamisest ainult need keskliidu liikmesorganisatsioonid osa, kes keskliidu vastu on täitnud omad kohustused.

Kuna teie organisatsioon võlgneb keskliidule 1936., 1937. ja osaliselt 1938. a. liikmemaksud, siis palume teid nende korraldamiseks lähemal ajal samme astuda. Vastasel korral jääb teie organisatsioon keskliidu ümberkorraldamise tööst kõrvale. Teil on maksta 1936. a. liikmemaksu 74.82 krooni,

1937. „	„	81.60	„
1938. „	„	49.32	„

Austusega

J. Jalaja,
peasekretär.

Eesti Trükitöölise Liidu juhatuse pani seisma oma maksud 1936. aastal pärast Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatuse tagandamist. Juhatuse põhjendas seda sammu asjaoluga, et liidu huvides on vaid siis olla töölisorganisatsioonide liige, kui tal on samavõrra kasutada õigusi, kuipalju talt nõutakse kohustusi. Need õigused on võimalikud vaid siis, kui liidul on õigus valida juhatus oma vaba tahte kohaselt ja sellekohaste põhikirjapäraste asutuste kaudu. Kuna aga keskliidus tekkis erakordne olukord, siis kaotas keskliit oma esialgse mõtte ja seepärast liit ei pidanud tarviliseks enam oma kohustusi täita uue asutuse vastu. Sellekohase juhtnööri andis liidule volikogu koosolek Aegviidus, kus otsustati tegevuskava all:

— Eestimaa Töölisühingute Keskliidu liikmemaksu tasumine teostada ainult sel korral, kui E. T. Keskliidu kongress on kokku kutsutud ja kongressi päevakorda on võetud põhikirjapäraste instantside valimised.

See otsus on siduv Eesti Trükitöölise Liidule liikmemaksu õiendamisel. Praeguse ülaltoodud keskliidu kirja põhjal pole küsimus seotud nende põhikirjapäraste instantside kokkukutsumisega ja seepärast ei pea ka liit võimalikuks üle astuda volikogu poolt vastuvõetud otsusest. Kui keskliidu juhatuse siinjuures tahab Eesti Trükitöölise Liidu kõrvaldada vastavate põhikirjapäraste instantside kokkukutsumise eeltööde ettevalmistamisest ja loeb praegust olukorda normaalseks aluseks liikmemaksu nõudmisel, siis võib sellest olla kahju vaid ametiühingulisele liikumisele endale. Trükitöölised on alati olnud ja jäävad kindlaiks tööliskonna oma-

valitsusele toetuvate keskkonduste toetajaks ja soovivad oma koostööd igale poole, kus seda vaja läheb.

Liidu volikogu tuleb kokku

Liidu juhatuse kohustus sekretäri asuda materjalide koostamisele liidu volikogu koosolekuks, milline tahetakse pidada veebruaril algul 1939. a. Sel koosolekul tuleksid arutusele liidu 1938. aasta tegevuse ja kassaaruanne, samuti 1939. a. tegevuse kava ja eelarve vastuvõtmine. Kui vahepeal tekib tarvidus veel muude küsimuste lahendamiseks, siis võetakse need sama volikogu koosoleku päevakorda. Liidu revisjonikomisjoni koosolek peetakse mõni nädal enne volikogu koosolekut, et volikogu töö ei saaks pidurdatud revisjonikomisjoni töö mittevalmissaamisega. Täpne päevakord ja aeg teatatakse ühinguile hiljem, kui selguvad vajalised materjalid.

Liidu sekretär

A. Offenbach võib tagasi vaadata 5-aastasele tegevusele liidu sekretäri-asjaajaja kohal. Liidu asjaajamise võttis A. Offenbach üle 16. juunil 1933. aastal, kuna ametiseseadmise juhatuse kinnitas oma koosolekul 30. juunil 1933. Protokollist loeme: ETL juhatuse arvesse võttes olukorda, et liidu sekretär viimasel ajal ajapuudusel pole saanud korralikult omi kohustusi täita ja selle all kannatab ETL asjaajamine, otsustas palgata ajutiseks palgaliseks sekretäriks A. Offenbachi.

Koosolek 28. novembril

Koos: A. Schönberg, E. Ruul, R. Kala, E. Jänes, V. Kruustee ja A. Offenbach.

Arutati:

Sekretär kandis ette aruande senisest võitlusest töötulide korras öötöö kompenseerimiseks, märkides „Päevalehes“ saadud kokkulepet. Teised tülid on veel lahenumisjärgus. — Kanti ette statistilised andmed palkade liikumise kohta septembris 1938. — Võeti teadmiseks ja täitmiseks kirjavahetus ühingu ja isikutega. — Sekretär kandis ette aruande litograafide ühingu üldkoosolekust, millest tema võttis osa liidu esindajana. Litograafid avaldavad tendentsi liitu astumiseks, milline küsimus tuleb järgmisel peakoosolekul arutusele. — Keskliidu poolt nõutakse liidult liikmemaks 1936., 1937. ja 1938. a. I poole eest. Juhatuse ei pea võimalikuks seda tasuda, olles seotud volikogu poolt vastuvõetud põhimõttelise otsusega. — Otsustati asuda liidu volikogu kokkukutsumise eeltöödele, volitades sekretäri koostama sellekohased materjalid. — Revisjonikomisjoni koosolek tuleb pidamisele lahus volikogu päevast. — Sotsialministee-riumis on valmimas kava pühapäevarahu piiramiseks ajalehtede tööde ajal 4 tunni võrra. Töötüli-

des on võetud vastu seisukohad pühapäeva-töö kompenseerimiseks. Tuleb teha kõik, et takistada pühapäevarahu piiramist. — Kinnitati arved.

Koosolek 12. detsembril

Koos: E. Ruul, R. Kala, V. Kruustee, R. Luuk, A. Offenbach, A. Schönberg ja E. Jänes.

Sekretär kannab ette töötulide käigu ootöö kompenseerimises. „Vaba Maa“ töötulis saadi tööliste ja peremehe vahel kokkuleppele, mille alusel 25% lisatasu antakse vaid 7 tunni alusel. Samuti sünnib osaline palkade parandamine. „Postimehes“ on samuti saavutatud kokkulepe tööliste ja peremehe vahel. „Ühiselu“ ootöö küsimus on lahendatud ja kokku lepitud, palgakõrgendamise küsimuse otsustab töötulide lahendamise komisjon. Viljandi trükitöölised pole aktiivselt asunud töötuli teele, leppides järelepärimise korraga. — Sekretär pöördus Trükitöösturite Ühingu esimehe Veileri poole nõudega, et hakataks korraldama palkade alammääru vastavalt kokkuleppele. Hra Veiler teatas, et seda tehakse pärast ootöö asja korraldamist — Narva Kirjastusühing teatab, et ta ei saa ajalehtede alal maksta alammääru, kuna ajalehed tehakse vana hinnaga kuni 31. dets. 1938. — Võeti teadmiseks ja täitmiseks kirjavahetus ühingutega. — Otsustati Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatuselt nõuda rahalise aruande esitamist 1937. ja 1938. a. kohta, kuna Keskliidu liikmemaksu tasumisel peab olema selgus Keskliidu rahandusliku olukorra solidsuse üle. — Skandinaavia ametiühingute juhid külastasid Tallinnat ja soovisid kontakti trükitööstustega. Selleks korraldati neile õhtusöök, kus vahetati vastastikku informatsiooni. — Kinnitati arved.

TALLINN ametiühingud

Sadamatöölised

kavatsevad liita kaks Tallinna sadamas asuvat ühingut ühte. Selleks peeti juhatuste vahel läbirääkimisi. Jõuti kokkuleppele, et liitmine tuleb teostada ja see ülesanne viiakse läbi uute normaalpõhikirjade kehtimapaneku ajaks vastavate peakoosolekute otsuseil.

Raskusi teeb vaid kapitalide küsimus. Tallinna Sadamatöölise Ametiühisusel on kapitali ligi 3.000 krooni, Tallinna Sadama Laevatöölise Ühingul ligi 10.000 krooni, sellest 90.000 kuulub haigete ravimiseks vastava abiandmiskassa kaudu.

Loodetakse siiski ka need küsimused korraldada, kuna liitumine on paratamatu uue kehtiva kutseühingute seaduse alusel.

Sotsiaalpoliitika

Haigekassa maja valmib

Tallinna Ühine Haigekassa ehitab suurt hoonet Tõnismäel. See hoone on mõeldud haigekassa administratsioonile kui ka apteegi ja raviasutuste paigutamiseks. Vana hoone selle kõrval jääks täieliselt haigla alla, kuna praegune haigla on kitsas ega suuda rahuldada laiakspaisunud abitarvitajate peret.

Hoone ehitamine oli seotud laenu saamisega riigi kaudu. Selleks küsiti 400.000 krooni. Läbirääkimised selle laenu saamiseks kestsid pikemat aega ja alles tänava aasta keskpaiku jõuti kokkuleppele. Tegelikult vabariigi valitsus garanteeris laenu 600.000 krooni suuruses, kuna rohkem antav summa läheb uue hoone sisustamiseks ja moodsate aparatuuride muretsemiseks. Laenu ise on võrdlemisi kulkas — 6%. Seega haigekassal tuleb iga aasta anda välja suuri summasid laenu protsentideks, kõnelemata mahamaksudest. Seetõttu kuhjuvad haigekassa kulud suureks ja läheb tarvis palju energiat, et laenu tasumise kõrval oleksid rahuldatud ka haigekassa liikmete huvid ravimise alal.

Tallinn liitub

Tallinna Ühise Haigekassa volinike peakoosolek 11. detsembril 1938 otsustas liituda Eesti Haigekassade Liiduga, mille tõttu liidu kaudu organiseeritud üksikkassaliikmete arv tõuseb 35.000 võrra. Olgu siinkohal märgitud, et Tallinna Haigekassa oli omal ajal üks liidu asutajaid. Vahepeal pääsisid haigekassas mõjule vähemteadlikud ja egoistlikel alustel töötavad elemendid, kes viisid läbi haigekassa eemaldumise üldisest liidust. Kõik katsed teostada uut liitumist nurjusid, kuni ametiühingud hakkasid rohkem mõju avaldama haigekassa juhtimisele. Volinike koosseis selekteerus arusaamise vaimus ja seetõttu oli nüüd võimalik küsimus jaatavalt otsustada.

Tuleb vaid oodata, et liitumise taga on tahe teha asjalikku ning tõhusat tööd haiguskindlustuse parandamise suunas. Seda tuleb oodata eeskätt eeloleval kongressil, kus Tallinna sadalikud moodustavad liitumise korral määrava jõu.

„Trükitöölise“ asjas

Uuest aastast alates kõrgendati tööhindu ja seetõttu ka meie ajakirja trükkimise hind kõrgenes 60% võrra. Seepärast peab ajakirja rohkem levitama, et tulud kataksid kulud. On vajalik tellijate arvu suurenemine, mis meie 1000 liikme juures ei peaks sünnitama ülepääsmatuid raskusi.

Tallinna Rahvamaja ehitamine on olnud aastaid akuutseks küsimuseks Tallinna tööliskonnal. Puudub ju temal avar ruum koosolekute pidamiseks, aga ka büroode ja asjaajamise korraldamiseks. Olemasolevad ruumid Pärnu mnt. on vaid vari rahvamajast, suur osa tugevamaist ametiühinguid leiab ulualust üürkortereis üle linna. Nüüd on tööliste rahvamaja ehitamise ajaloost toodud kirjutus „Tööliskoja Teataja“ nr. 12-s. Nagu sellest selgub, on juba 1909. aastal Tallinna töölised mõlgutanud mõtteid rahvamaja ehitamisest. 1917. aastal hakati koguma raha rahvamaja ehitamiseks, kuid saksa vägede maaletulekuga põgenesid asutajad koos rahaga. Mõni aasta hiljem osteti ametiühingute ja üksikisikute rahaga „Tööliste Maja“ Vaksali puistes- teel, kuid ka see läks lõpuks vett vedama. Trükitöölised kaotasid sealjuures suured summad, mis olid sisse pandud nii Tallinna Trükitöölise Ühingu kui ka Trükitöölise Liidu poolt. Lõpuks omandas maja oksjoni teel Pikalaenu Pank. Gildide varanduste likvideerimisega oleks tulnud Pikal tänaval gildide päralt olev maja üleandmisele töölisile (selles majas asub praegu Kaubandus-Tööstuskoda). Seda ei sündinud ja anti vaid maja kasutamisest ülejäänud kapital 13.000.000 senti rahvamaja ehitamise alusvaraks. Selleks moodustati eriline sihtasutus. Selle asemel, et hakata teostama selle rahaga suuremat ehitust, sihtasutus ostis ära Pärnu maanteel 41 asuvad majalobudikud, makstes selle eest kõva hinna. Olgu öeldud, et sihtasutuse põhikirja järgi kuulusid sihtasutuse juhatusse peaaegu enamuses samad mehed, kes esinesid „Tööliste Kodu“ poolt müüjatena. Tööliskonnal — ja seda ametiühingul — oli sihtasutuses vaid kaks esin-dajat 16-st. Nüüd pole sihtasutusel enam raha — on vaid ebakõlvulised hooned ja pangavõlad, mis müümise puhul üle võeti endistelt peremeestelt. „Tööliskoja Teataja“ ütlebki kibedusega:

„Sihtasutuse juhtimisest olid kutseühingud suru- tud kõrvale ja enamus oli antud o/ü. „Tööliste Kodu“ meeste kätte. Juhatuse esimeheks valiti tsaariaegne tösiivenelaste liidu *) akadeemilisse organisatsiooni

*) Tösiivenelaste Liit oli mustasajaline organi- satsioon, kes tuli appi tsaarivõimule selle rasketel päevadel, organiseerides pogromme ja peksmisi eriti juutide vastu, püüdes seekaudu rahva viha tõeliselt süüdlasilt mujale suunata. (Toim. märkus.)

kuulunud Aleksander Oinas, kes sellel kohal püsis ka praegu.“

Kui tagandati Eesti Töölisühingute Keskliidu ju- hatus, siis lubati töölisile tõeliselt rahvamaja ehi- tada. Kahjuks pole senini veel asi edasi nihkunud ja töölisorganisatsioonid — eriti ametiühingud — viibivad vaeselapse olukorras.

Poleks liigne, kui tehakse veidi särü ka senis- tele Tallinna Rahvamaja juhtivatele meesetele — küsimus on selleks liig tõsine ega kannata viivi- tamist.

Tööliskojast

Töölisvanemate fond

on asutatud ja kõik töölisvanemad võivad astuda fondi liikmeks. Aastamaks on 4 krooni. Fondi üles- andeks on toetada fondi liikmeid tööterrori puhul töölt vallandamisel, seega täites lünga, mis peaks olema õigupoolest ametiühingute ülesandeks. Fondi liikmeks võivad astuda ka teised tööliskonna funk- sionärid, kuid nende vastuvõtmine sünnib eriot- susel.

Kursused

Tallinnas on lõppemisel, leides elavat külendamist. Praegu peetakse või hakatakse pidama kursusi töölisliikumise akuutsete küsimuste valgustamiseks Türi, Kundas, Tartus, Narvas ja mujal.

Kursused on mõeldud kohapealse kaadri instru- eerimiseks ja hoo andmiseks üldisel organiseeri- misel.

Rumeenia trükitöölised ümberorganiseerumas

Rumeenias teostatakse praegu kutseühingute ümberorganiseerimist vastavalt uuele kutseühingute seadusele. Seetõttu on sunnitud ka trükitöölise ühin- gud end vastavalt muutma, milline toob mõningaid muudatusi senisesse tegevusse.

Seal, kus ühinguis on küllaldaselt liikmeid, võib kohtadel moodustada kutseorganisatsioon. Neis koh- tades, kus seadusepäraselt ei ole vajalist arvu liik- meid kutseorganisatsiooni loomiseks, moodustatakse sektsioonid, millised kuuluvad teatava keskuse alla. Kõik kutseühingud peavad valima revisjonikomisjoni ühe kutselise raamatupidaja. Senine liikmemaksu maksmine ja toetusfondid jäävad muutmata, kuid kutseühingute juures jagatakse kassa kahte ossa: toetusfond ja eriline liikmemaks. Viimane oleks sel korral liikmemaksu rubriigiks.

Üldiselt jäävad kutseühingud oma tegevuses senise korra juure, kuigi tuleb teha veel hulk teh- nilist tööd kutseühingute seadusliku külje korralda- miseks.

Tehnilised uudised

Masinaladuja üldharidus

on tähtsaks abimeheks masinaladuja töös. Juba iga käsiladuja peab omama üldteadmisi oskussõnadest ja nimedest, millised esinevad käsikirjades. Seda enam aga masinaladuja, kelle tööhulk on mitu korda suurem käsiladuja omast. Kui masinaladuja hakkab uurima halvasti kirjutatud käsikirja, siis kaotaminev aeg toob enam toodangu (tähtede hulga) langemist kui seda käsiladuja juures. Seetõttu peab laduja omama elementaar-teadmisi laotavate käsikirjade sisu üle. Selliseid teadmisi omandatakse paljulugemise kaudu, sest — lugemine kasvatab üldteadmisi! Mis täna loetakse ajalehist, võib homme esineda raskestiloe-tavas käsikirjas.

Seda tööka peab teadma iga masinaladuja.

O.

Masinaladuja

Mis on masinaladuja töö? See on:

7—8 tundi tööd tinases õhus,

7—9 tundi laduda 6000 tähte tunnis,

7—8 tundi saata ridu valamisele,

7—8 tundi pingutada silmi ja kõrvu,

7—9 tundi olla vait kui sukk.

(Ühest raadioloogust). O.

Trükitööstuse ohvrid Čehhoslovakkia jagamisel

Üldiselt on tuttav Čehhoslovakkia olukord pärast Müncheni „rahulepingu“ tegemist, kus maa oli sunnitud kandma nii poliitilisi, majanduslikke kui ka territoriaalseid ohvreid. Siiski poleks ülearune veidi valgustada muutusi trükitööstuse alal, kuna trükitööstuses oli suure osatähtsusega sudeedisakslaste tööstus.

Čehhoslovakkia trükitöölise liit koosneb teatavasti neljast territoriaalsest eriliidust. Böömi liit, asukohaga Prahas, Määri liit (Brünnis), Sileesia liit (Troppaus) ja Slovakkia liit (Bratislavas). Böömi liitu kuulus 46 kohalikku ühingut, Sudeedimaa kadumise-ga lõpetas tegevuse 26 ühingut ligi 1638 liikmega. Sileesia liit 342 liikmega on täiesti likvideerunud. Sellest on osa läinud Suur-Saksa, teine Poola alla. Määri liidust on sakslaste alla läinud umbes 140 liiget. Seega üldliidu kaotus on 2120 liiget, kes

päritolult on enamasti sakslased ja seega kuuluvad „tööfrondi“ jagamisele. „Gutenberg“ (saksa trükitöölise häälekandja) märgib kibedusega, et sedapuhku ei võimaldatud trükitöölisele-töökolleegeidele jumalagajattu sõbralikus vaimus, vaid siin talitati brutaalselt ja kõrgemalt poolt dikteeritud motiividel. Siiski märgib leht, et loodetavasti võivad sakslasest trükitöölised leida „tööfrondis“ neid hüvesid, mida nad arvavad puuduvat Čehhoslovakkia trükitöölise liikumises ja tegid seetõttu kihutustööd Heinleinile.

Čehhoslovakkia trükitöölise liidu kaotused pole veel kindlaks kujunenud, kuna Bratislava liidu äralangemine on päevakorral, samuti osa trükitöölisi (500) on üle läinud jagamise põhjal Ungarile.

Mis puutub lito- ja tsinkograafidesse, siis neil oli enne kaks ühingut. Üks ühinguist asus Prahas, teine — sudeedisakslaste oma — Reichenbergis. Viimasel oli 2179 liiget, kes läksid täieliselt kaotsi. Samut on kaotanud ka Praha ühing „Graficka beseda“. Sinna kuulus samuti hulk Saksa territooriumil elavaid trükitöölisi, kes territooriumi üleminekuga kaotasid liikmeõiguse.

Müncheni kokkulepe on avaldanud üldiselt suurt mõju ka trükitööde vähenemisele. Paljud saksa-keelsed ajalehed ja trükitööd on seisma pandud, vähenenud on ka teiste trükitööde tellimine. Seetõttu Čehhoslovakkia trükitöölise liit oli sunnitud sõlmima tööandjaiga erilepingu, mille alusel lühendatakse töönädalat või igale töölisele võimaldatakse vähimalt pool nädalat tööd iga nädal. Sellega suudetakse abistada töötajaid jäänud trükitöölisi.

Raha annab tööd

Ameerika ametiühingud on koostanud statistika, kui suure hulga tööd annab teatav rahasumma pärast selle väljaandmist kaupade ostuks. Seejärgi 1.000.000 dollarit, mida rahvas annab ostudeks, jaguneb järgmiselt: 339 isikut saab tööd mööbli alal (puutööstus), 336 isikut riietuse alal, 326 isikut naiste- ja lasteriietuse aladel, 216 isikut trükitööde alal, 121 keemilistel töödel, 95 alkoholiga tegutsevais ettevõtetes, 57 petrooleumi- ja söetööl. Seega ligi 1500 inimest saab elatist, kui käigus on 1.000.000 dollarit (3.800.000 krooni).

R. Koppelmanile õigused tagasi

Kauaaegne a/s. „A. M. Lutheri“ puutööstuse töölivanem R. Koppelman jäi haigeks ja pidi haigemaajja lõikusele minema. Seda asjaolu kasutas käitise juhatus, et R. Koppelmanist kui aktiivsest töölise õiguse eest võitlejast lahti saada. Haiguse ajal teostusid käitises töölisnõukogu valimised, kus hoolimata Koppelmani haigusest, valiti viimane suurima häälteenamusega tagasi töölisnõukokku. Käitis seda valimist ei tunnistanud ja tunnistas Koppelmani käitisesest lahkunuks. Koppelman ei jäänud selle teguviisiga rahule ja kaebas tööinspektorile. Tööinspektor tegi korralduse Koppelmani tööle võtmiseks, milline korraldus kinnitati hiljem ka Töökaitse ja Sotsiaalosalakonna direktori poolt 16. juulil 1938. Sellegipoolest käitise juhatus ei tunnistanud seda seadusepärast otsust, vaid kaebas omalt poolt otsuse peale Riigikohtusse. Koppelman aga jäi vahepeal käitisesest eemale, teda ei lastud käitisesse värvastki läbi oma kohuste täitmisele. 14. novembril Riigikohus tegi otsuse, milline avaldati 29. novembril 1938; ja selles lükati käitise juhatuse kaebus kui alusetu tagasi. Seega käitis peaks älistuma seadusele. R. Koppelman käiski käitises, kuid juhatuse korraldusega ei lastud teda ka sedapuhku tööle. Arvatavasti seetõttu, et käitise juhatus ei saanud kätte vajalist kohtuotsuse ärakirja. Lähemas tulevikus peab küsimus selguma, kuna R. Koppelmani teguviisi käitseb seadus. Käitise juhatuse vastupanu on aga täiesti seadusevastane ja toob enesega kaasa ka sellekohase karistuse seaduste mitteastumise pärast.

Raamatud

Inglased ja üldstreik

Ühingu raamatukogus leiame inglise kirjaniku John Galsworthy raamatu — „Luigelaul“, milline kuulub n.-n. „Forsyte saaga“ romaani-sarja. Mis meid selles raamatus eriti huvitab, on inglise keskklassi suhtumine 1926. a. puhkenud Inglismaa üldstreigisse, mida kirjanik on vaadelnud varandusi omajate seisukohalt. Romaani peategelased ongi seda üldstreiki kasutanud vahendina oma kärisevate ja purunenud armastuste ravimiseks, minnes nende endi seisukohalt päästma riiki. Tegelikult, töölise meelest, tegutsevad nad nagu harilikud streigimurdjad, tõmmates selga vaid õilsa rüü. Romaanis on eredalt tõstetud esile see kuristik, mis seni lahutab inglise kodanluse ja töölise vaadet toimuvale sündmusile, ja näib, et see suur üldstreik pole õpetanud ka kodanlasi muutma oma vaadet. Vähemalt Galsworthy kangelasel, kui tüübilised ja traditsioonilised inglased, on jäänud samaks mis nad on.

Seal nad on: naine, Fleur, kes eraelus ei leia pidepunkti ja leinates oma armastust ning pettes meest asub juhatama streigimurdjate söögisaali. Tema tunnete objekt ja eraelus armastusväärne ja hingeline noormees — Jon — hakkab vedurikütjaks. Ja veel terve rida, suurmaailma daame leiavad lohutust mängides paar nädalat supikeetjaid jne.

Kas nad sellest ise midagi saavad — neid ei huvita see paar šillingit, mida taotlevad streikijad töölised. Selleks annavad nad välja tuhandeid naelsterlingeid, et muretseda mõnd kunstiväärtust. Igaüks neist on kindlustatud tuleviku muredele. Ega neid õieti ei huvitagi streigi sisu. Nad teavad vaid seda — et muidu ei saa rongiga sõita, toitu turult tuua või maja korras pidada. Ja sealjuures miks mitte viita aega vahelduseks maailmareisidele ja armastusintrigidele.

Nii vaatavad asjale romaani kangelasel. Nii vaatasid üldstreigile tuhanded inglise kodanlased. Üldstreik nurjus — töölised jäid ilma šillingita. — Päril kahju — ütleb üks romaani kangelasel — see oleks võinud veelgi kesta. Oli nii huvitav ja lõbus...

Veidi huumorit

New Yorgis on liftipoiste streik. Kolm meest on üürinud endale korteri 129. korrale ja on nüüd hädas korterissejõudmisega. Kõigist palvetest hoolimata uksehoidja keeldub neid üles viimast. Sõbrad peavad nõu ja hakkavad jalgsi piki treppe korterisse minema. Enne seda teevad kokkuleppe:

1. kuni 33. korrani laulab Brown meile moodsaid lõõklaule, 33. kuni 66. korrani räägib Smith anekdoote, 66. korrast kuni 129. korrani jutustab Clark hirmu- ja õuduseloo.

Kokku räägitud, alatakse ülesminekut. Brown laulab kui lõoke, tõmmates viimast sõprade meeleheaks. Kui kurk on üsna kuiv, siis on sõbrad ka 33. korral. Seejärel hakkab Smith jutustama anekdoote — jõudes kuni enneveeputuse-aegeini. 66. korral pühitakse higi ja Clark hakkab edasi jutustama hirmu- ja õudusejuttu „Seitsmest tabalukust“. Olles jõudnud 120. korrale, hüüatab Clark:

„Neetud, olen palitu all portjeele annud. Korteri võti jään illusasti tasku!“

Kolm hullunud meest määratses 120. korral.

*

Viimasel ajal on Saksa ajakirjandus muutunud tagasihoidlikuks endiste neegrite kolooniate tagasiõudumises. Kui küsiti selle põhjust, vastas keegi naljahammas:

— Mis neist koloniaalist enam abi. Šmeling oli New Yorgis ja sai neeger Louis'ilt pekka juba esimesel roundil.

VÄLISMAINE ringsaade

JUUTIDE probleem on saanud tänapäeva aktuaalseimaks aineks. Juutide vihkajate esirinnas samub Saksamaa, sellele järgneb Itaalia jt. Sajad tuhanded juudid tehakse kodutuks — kodu pole ka Palestiinas, kus araablased tahavad tõkestada juutide sissevoolu. Praegu on seal valitsemise äärmine terror. Väljasaadetuna senistest asukohtadest juudid rändavad maade vahel, kuid ükski ei taha neid vastu võtta endale koormaks. Arusaadav, et kannatavad väesemad juudid — rikkaille avab raha igal pool ukсед. Kannatavad lihtsad töölised ja ametnikud koos perekondadega. On mõistetav, et selline rassihullustus on ajanud juudid meeleheitele — enesetapmised, hädaldus ja viha võtab juutkonnas maad. Sellega on seletatav omal ajal Šveitsis natsionaalsotsialisti V. Gutsloffi tapmine juudi poolt. Nüüd kordus samasugune lugu Pariisis, kus juudi noormees surmas Saksa saatkonnaõuniku von Rathi. Kindlasti ei jää need ohvrid viimaseks, vaid meeleheitele viidud juudid võivad veelgi uusi aktsioone ette võtta. Rahulikest kodanikest on tehtud terroristid ja seda tänu rassihullustusele.

*

BENEŠ, Čehhoslovakkia endine president, on tehtud kodutuks ja rändas maalt välja. Čehhoslovakkia ise on kaotanud $\frac{1}{3}$ territooriumist — umbes 500.000 ruutkilomeetrit maad ja 5.000.000 elanikku, nende hulgas 1.000.000 čehhi. Selline oli rahu hind, mis makseti fašistlikele riikidele Müncheni kokkuleppe põhjal. — Peacasi, rahu on maa peal — hüüdis Inglise peaminister Chamberlain. — On heameel, aga ka häbi — nii umbes väljendas Prantsuse sotsialistide juht Leon Blum. Čehhid ise on aga otsustavalt pöördunud fašistide poole ja aktsepteerinud nende välispoliitika, avaldades mõju riigi sisepoliitikale.

Rahu maa peal — milline nonsens. Kaug-Idas lüüakse miljoneid inimesi surnuks, Hispaania tilgub verest, Hitler seadis üles asumaaade tagasinõudmise küsimuse. Pole julgust andev pilt kellelegi, veel vähem rahu sõpradele.

Või on alanud uus ajajärk ajaloos: kel rohkem julgust, see nõudku. Rahu huvides antakse seda ilma lahinguta kätte. Aga paraku vist see nii pole.

Pealahingut ei juleta praegu alata, sellest ka manööverdämised — peacasi, mitte oma naha arvel.

*

ROOTSI trükitöölise organisatsioon, hoolimata maa väiksusest, on suutnud korraldada töölise palga- ja töötingimusi määrad, nagu seda mujal maades vähe esineb. Organisatsiooni kuulub praegu 11.000 liiget. 1. detsembril 1937 trükitöölise liit sõlmis ajalehtede trükikõvadega kokkuleppe, mis pani aluse nii paljudele hüvedele trükirahvale. See kokkulepe sõlmiti 9 aastaks (norm, mida mujal ei tunta!). Näiteks kindlustati selles kokkuleppes ajalehetöölisele vähemalt 3-nädalane puhkeaeg täie palga maksmisega.

Seega jäid töötingimused mujal trükitööstuse alal halvemaiks kui ajalehetöös. Seepärast esines liit ettepanekuga normid ka seal ühtlustada, kus need on halvemad. Läbirääkimised ei annud tulemus. Tööandjad kuulutasid välja lokaudi.

11. juulil 1938. aastal algas võitlus organiseeritud trükitöölise ja tööandjate vahel. Sotsialistlik valitsus pakkus vahetuse, mille alusel lõpuks saavutati kokkulepe. Lokaut kestis seega 7,5 nädalat, lõppedes 31. augustil 1938. a.

Saavutatud kokkulepe, küll mitte täies ulatuses töölise rahuldav, omab palju juurevõitu. Keskmise palk on tõusnud 11 protsenti, madalapalgalisil veel enamgi. Puhkeaeg kindlustati 2 nädala peale, kusjuures, võrreldes varem olukorraga, toob see umbes 2% palgalisat. Varemalt peeti teise nädala puhkeaja eest palgast 2% kinni, nüüd aga tasutakse see. Seega, praktiliselt, on palk tõeliselt tõusnud 13%.

Saadi ka muid parandusi. Kesksuvel ja jõululaupäeval lõpeb töö kell 12 päeval, varem kell 14. Maa jagati 6 kategooriasse, endise 8 asemel. Sellega saavutati palkade ühtlustamine, kuna varemalt oli madalama ja kõrgema palga kategooria vahe 28%, nüüd 19%. Harilikud ületunnid tasutakse 100% endise 50% asemel. Kolme vahetuse töös saab tööline lisa endise 2 krooni asemel kolm krooni. Harilik tööaeg võib kehtida vaid kella 7—18 vahel. Varem oli see 7—19.

Uus kokkulepe tähendab rootsi trükitöölise uut võitu.

KIRJUT maailmast

Argentiinast

ARGENTIINAS püütakse saavutada üksmeelt mitmesuguste trükitehniliste organisatsioonide vahel. Senini töötasid nad lahus üksteisest ja seega kannatasid üldised aktsioonid palga- ja töötingimuste parandamiseks. Organisatsioonilise ühtluse eest võitlemisel on esirinnas masinaladujate ühing Buenos-Airesis. Sellekohane töö ongi tulemusi annud ja juba on loodud kontakt teise suurema organisatsiooni — Argentiina graafikatöölise liiduga. Esialgu pole organisatsioonid küll mitte ühendatud, vaid sõlminud vastastikuse kokkuleppe ühiste aktsioonide asjus, kuid on loota peatset organisatsioonilist kokkusalumist.

Lahendamisele kuuluvad küsimusi on palju. Paljud trükikojad ei pea kinni 36-tunnilisest töönädalast, ebaõiglased vallandamised on harilikuks nähteks jne. Eriti agar sel alal on saksa trükikoda, kus trükitakse lehte „Argentinischen Tageblatt“. See trükikoda ei tunne korraldatud tööaega, kusjuures töötasu on minimaalne. Masinaladujad teenivad 80 kuni 100 peesot kuus.

Nagu igal pool, nii ka Argentiinas on sotsiaalsete vaenlasi, kes ihaldavad puhkeaja kärpimist trükitehnikas. Sellekohane halvendav ettepanek on esitatud rahvuskogule. Organisatsioonid on kindlalt astunud vastu sellekohaseile halvendamiskatseile.

Slovakkia käib taguruse rada

Slovakkia trükitehniliste liit, millise keskuse asukoht on Bratislavas, on maapresidendi dr. Simko otsusega viidud politseidirektori meelevalle alla. Politseidirektor määras ametisse 29-aastase masinaladuja Ladislaus Babali, kellele anti üle kogu ühingu ja liidu varanduste valitsemine kuni edaspidise korralduseni. Babal on kohustatud täpselt täitma politseidirektori korraldusi ja vastavalt tegutsema üllesaatud põhimõtetel. Olgu muuseas öeldud, et Babal heideti liidust välja 1937. aastal, kui distsipliini rikkuja. Ametisse asudes tagandas Babal kohalt liidu juhatuse, revisjonikomisjoni ja kohalikud usaldusmehed, asudes ühtlasi kõiki varandusi valitsema. Liidu sekretär Schultz on liikmeskonna

hulgast maha kustutatud. Babali seletuste alusel uus liit ei tegutse enam rahvusvaheliste huvidega, vaid allutatakse rahvusliku Slovakkia huvide kaitsele.

Rumeenia kutseühingud

Rumeenia tööministeerium kava järg on kogu maa tööstus jagatud 16 kutsegruppi, 2 eraametnike gruppi, pealeselle on grupid ajakirjanikele ja kaubandusalaal töötajale. Väiketööstus on jagatud 10 gruppi. Seega kogu tööstus on jagatud 30 gruppi. Graafilise ala grupi alla kuuluvad järgmised kutsed: kirjaladujad, masinaladujad, raamatutrükijad, rotatsioonil trükijad, pealepanijad, kirjavalajad, stereotüüpörid, litograafid, joonestajad, kaardistiku joonestajad, ümbertrükijad, kivi- ja plekitrükijad, ofsettrükijad, sügavtrükijad, nootideladujad, tsinkograafid. Seega kartonaaž- ja köitetöö ei kuulu graafilise töögruppi alla. Need kuuluvad paberitööstuse gruppi.

Küll aasta pärast...

Lausannes keegi saksa sõitja pakub trammi-konduktorile trammisõidu eest maksmiseks saksa raha. Konduktor, pidades kinni valuutavahetamise määrusist, keeldub raha vastu võtmast.

Sakslane vihastab ja ütleb:

— Küll aasta pärast võtate vastu meie raha.

Konduktor ei sõna midagi, kuid järgmise peatuskoha juures pöörab sakslase poole ja ütleb:

— Teie saate ehk küll aasta pärast maksta saksa rahas, kuid praegu peate astuma maha. Aasta pärast võite uuesti sõita.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalg 6-2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub jaanuaris 1939
Käsitöötajate saatmise tähtpäev järgmisse numbris 15. jaanuar 1939